

LCJ Handreiking 16+

Leren van het leven

Lessen uit gelijkenissen

Leidingdeel – introductie en achtergronden

Inhoud

Voorwoord	2
Uitleg leidingdeel	2
Literatuur	3
Didactische informatie	3
Schets 1 – Het zaad	6
Schets 2 – God zoekt	10
Schets 3 – De verworpen steen	16
Schets 4 – Vergeving	20
Schets 5 – Bidden	26
Schets 6 – Barmhartig	32
Schets 7 – Geroepen	36

Voorwoord

Beste leidinggevende,

Voor je ligt het leidingdeel dat hoort bij Handreiking 16+ **Leren van het leven**. *Lessen uit gelijkenissen*. Zoals de titel al aangeeft staan in deze Handreiking een heel aantal gelijkenissen die de Heere Jezus verteld heeft centraal. Gelijkenissen zijn vertellingen, uit het leven gegrepen. De Heere Jezus gebruikt in Zijn gelijkenissen alledaagse beelden uit Zijn tijd. De mensen die naar de gelijkenissen luisterden zagen de gebeurtenissen voor zich en om zich heen.

Maar elke gelijkenis heeft ook een betekenis. Deze diepere laag wordt niet vanzelf begrepen. Verschillende keren lees je dat de Heere Jezus een uitleg van een gelijkenis geeft. Deze uitleg wordt ook niet aan iedereen gegeven, maar vaak alleen aan de discipelen. Zo gezien bevat het spreken in gelijkenis ook een oordeel, zoals je leest in Mattheüs 13: *Daarom spreek Ik tot hen door gelijkenissen, omdat zij niet zien, ook al zien zij, en niet horen, ook al horen zij, en ook niet begrijpen*.

Met deze Handreiking willen we de betekenis van de gelijkenissen achterhalen. Wat bedoelt de Heere Jezus als Hij spreekt over het zaad, de verloren penning en de werkers in de wijngaard? Steeds worden ook lijnen getrokken naar het leven van vandaag: wat heeft deze gelijkenis mij nu te zeggen? We hopen dat deze boodschap dichtbij de jongeren en hun persoonlijk leven komt. En we verwachten het daarin van de Heilige Geest, Die het Woord toepast en in het hart legt. Van harte Zijn zegen op de verenigingsavonden toegewenst!

Uitleg leidingdeel

In het leidingdeel vind je eerst een literatuurlijst en een korte didactische aanwijzing. Vervolgens wordt er per schets informatie gegeven onder de volgende kopjes:

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Onder dit kopje staat wat je voor elke bijeenkomst nodig hebt aan materialen.

Opening

- Hier staat het te lezen bijbelgedeelte en worden enkele suggesties gegeven om te zingen. De liederen die aangegeven staan, komen uit de gele zangbundel (Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer).
- Daarnaast wordt een tweede suggestie gegeven voor een bijbelgedeelte, voor als er twee avonden over de schets gedaan wordt.
- Ook worden er zaken genoemd waarvoor gebeden of gedankt kan worden.

Doelstelling

- Onder dit kopje worden in een paar regels de doelen van de avond benoemd.

Alternatieve startopdracht

- Onder dit kopje staat een alternatieve startopdracht, om bijvoorbeeld te gebruiken bij een tweede avond of als alternatief voor de startopdracht die bij de schets staat.

Achtergrondinformatie

- Hier vind je een exegese van het bijbelgedeelte dat centraal staat in de schets.

Antwoorden op de vragen en suggesties voor een gesprek

- Onder dit kopje tref je de antwoorden op de vragen uit de Handreiking aan.
- Het is van belang om je te realiseren dat je niet alle opdrachten van een schets moet behandelen. Kies zelf een aantal opdrachten uit die je relevant en passend vindt voor jouw doelgroep.

Literatuur

Hieronder tref je een literatuurlijst aan, die gebruikt is bij de totstandkoming van deze schets. Indien gewenst kun je zelf een of meerdere boeken van deze lijst gebruiken bij je voorbereiding.

Studiebijbels

Tekst voor Tekst, de Heilige Schrift kort verklaard en toegelicht (1987). Oeveren, B. van, e.a. 's-Gravenhage: Boekencentrum.

HSV-studiebijbel (2014). Paul, M.J. en Hofman, T.M. (Red.). Heerenveen: Royal Jongbloed.

Bijbel met Uitleg (2015). Apeldoorn: De Banier.

HSV-Jongerenbijbel (2013). Vergunst, P.J. (Red.). Heerenveen: Uitgeverij Jongbloed.

Andere boeken

Gelijkenissen van de Heiland (2010). Spurgeon, C.H. Amersfoort: Uitgeverij Van Wijnen.

Didactische informatie

Het bespreken van de vragen kun je variëren. Hieronder volgen enkele manieren waarop je de vragen kunt bespreken.

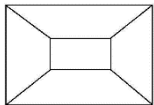
Denken > delen > uitwisselen

Het *denken*, *delen* en *uitwisselen* is een proces waarbij jongeren eerst zelf nadenken, daarna in een klein groepje hun gedachten delen en deze ten slotte in de grotere groep uitwisselen. Het voordeel van deze werkwijze is dat de betrokkenheid gestimuleerd wordt. Bovendien wordt door het uitwisselen van gedachten en het gezamenlijk formuleren van een antwoord het aantal meningen beperkt. Dat maakt de gezamenlijke nabespreking overzichtelijker. Hieronder wordt een aantal didactische werkvormen uitgelegd, waarmee aan dit proces van *denken*, *delen* en *uitwisselen* gestalte kan worden gegeven.

Eén-tweetje

Vraag de jongeren om individueel over een vraag of opmerking na te denken (en eventueel iets op te schrijven). Daarna bespreken ze in tweetallen hun antwoorden. Eventueel wordt per tweetal een beste antwoord gekozen. Dit antwoord wordt vervolgens plenair uitgewisseld. Uitbreiding: de tweetallen bespreken de antwoorden met een ander tweetal. Per viertal wordt het beste antwoord gekozen, dat vervolgens plenair wordt uitgewisseld.

Placemat

De placemat is een variant van het 'Eén-tweetje', waarbij papier en pennen worden gebruikt. Gebruik bij voorkeur een vel op A3-formaat. Verdeel het vel papier zoals in het voorbeeld. Elke jongere denkt individueel na over een vraag of opmerking, waarna hij het antwoord opschrijft in één van de hoekpunten. De groepsleden bespreken de antwoorden die zijn opgeschreven in de hoekpunten. De gemeenschappelijke antwoorden of het beste antwoord wordt in het middenvak opgeschreven. Het antwoord in het middenvak kan plenair worden uitgewisseld.

Expertgroep

De jongeren denken in verschillende groepen na over een deelonderwerp. Elke groep is nu expert in (heeft kennis over) één deelonderwerp. Vervolgens worden nieuwe groepjes gevormd waarin alle bestudeerde deelonderwerpen vertegenwoordigd zijn. Elke jongere is binnen de nieuwe groep expert in een deelonderwerp. De eerder opgedane kennis wordt in de nieuwe groep gedeeld.

Voorbeeld: Elk groepje jongeren verdiept zich in één vraag. Vervolgens worden nieuwe groepjes gevormd waarbij in elk groepje alle vragen zijn vertegenwoordigd. Elk groepslid is 'expert' in één vraag en deelt deze kennis met de andere groepsleden.

Meningen uitwisselen

Om het *uitwisselen van meningen* te stimuleren, kunnen onder meer de volgende werkvormen worden gebruikt.

Gekleurde kaarten

Elke jongere beschikt over een rode en groene (en eventueel oranje) kaart. Er kunnen ook andere kleuren worden gebruikt. Een stelling wordt geprojecteerd en/of voorgelezen. De jongeren steken één van de kaarten op (rood=niet mee eens; groen=mee eens; oranje=twijfel).

De meningen worden geïnventariseerd en eventueel genoteerd. Het opsteken van kaarten is een goede aanleiding om door te vragen naar argumenten.

Duimen

In plaats van gekleurde kaarten wordt een duim opgestoken. Duim rechtop = mee eens; duim naar beneden = niet mee eens; duim horizontaal opgestoken = twijfel.

Binnen- en buitenkring

Verdeel de jongeren in twee gelijke groepen. De eerste groep vormt een kring. De tweede groep gaat hier in een kring omheen staan: de buitenkring.

Een jongere uit de binnenste kring vertelt een mening of antwoord aan een jongere uit de buitenkring. Laat één van de kringen op een bepaald moment één of meerdere plaats(en) draaien, zodat een nieuw tweetal ontstaat en de meningen/antwoorden opnieuw worden uitgewisseld. Herhaal het draaien en uitwisselen een aantal keren.

Inventariseren

Om op een speelse manier antwoorden of meningen te *inventariseren* kunnen onder meer de volgende werkvormen worden gebruikt.

Post-its

Laat de jongeren hun antwoord of mening opschrijven op een post-it, een memoblaadje met plakstrip. Laat de beschreven memoblaadjes opplakken op een centrale plaats. De post-its kunnen, indien gewenst, door de jongeren gegroepeerd worden rond vergelijkbare antwoorden of meningen. Bespreek de reacties.

Muurtje bouwen

Antwoorden of meningen worden op een A4 papier geschreven. Bij de gezamenlijke bespreking wordt met de A4 papieren een muurtje gebouwd. De belangrijkste antwoorden en meningen worden onderop geplakt, de minder urgente zaken komen daarbovenop. Gebruik plakband of kneedgum om het papier op te hangen.

Woordweb

Inventariseer antwoorden of meningen op een whiteboard, flap-over of groot vel papier. Maak een woordweb waarin informatie kernachtig en geordend wordt weergegeven. Opmerkingen over hetzelfde onderwerp worden in kernwoorden bij elkaar opgeschreven.

Schets 1 – Het zaad

Mattheüs 13:1-23

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Schildersspullen voor de alternatieve (start)opdracht.

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ Mattheüs 13:1-23
 - ✓ Markus 4:1-20
 - ✓ Lukas 8:4-15
 - ✓ Jesaja 6
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Dordtse Leerregels 1, art. 3-5
 - ✓ Heidelbergse Catechismus, zondag 24 en 31
 - ✓ Nederlandse Geloofsbelijdenis, art. 3 en 7
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 1
 - ✓ Psalm 107:1 en 19
 - ✓ Psalm 126:3
 - ✓ Psalm 52:6
 - ✓ Psalm 67:2 en 3
 - ✓ Psalm 72:7 en 8
 - ✓ Heere Jezus, om Uw Woord
 - ✓ Jezus, open mijn oren
 - ✓ Kom in mijn hart
 - ✓ Spreek Heer', want ik luister
- Gebedspunten:
 - ✓ Dank de Heere voor Zijn Woord waarin Hij tot ons spreekt.
 - ✓ Bid om een hart dat is als goede aarde en het Woord ontvangt.
 - ✓ Bid om vruchten van geloof en bekering in ons leven.
 - ✓ Vraag om rijke vrucht op het werk van predikanten, zendelingen en evangelisten.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

1. Waarom sprak Jezus door gelijkenissen?
2. Wat is de betekenis (voor mij) van de gelijkenis van de zaaier?

Alternatieve (start)opdracht

- Maak gezamenlijk een schilderij over (de betekenis van) deze gelijkenis. Verdeel een groot doek in vakken (zoveel vakjes als er jongeren zijn) en bespreek vooraf wie welk deel schildert. Je kunt evt. eerst een schets van het geheel maken. Je kunt er ook voor kiezen om allemaal een klein doek te gebruiken en deze later naast elkaar te hangen.
- Bespreek de stellingen eens op een andere manier. Zie de tips in het leidingdeel.

Achtergrondinformatie

Mattheüs 13

Vers 1-3 Jezus begint deze dag in een huis (13:1) maar zijn boodschap is niet slechts voor degenen die tot zijn familie behoren. Niet de familieband maar gehoorzaamheid aan Zijn woord bepaalt wie bij Hem hoort (12:46-50). Nu zit Hij aan de zee en zijn nog veel meer mensen in staat om Zijn onderwijs te horen. Vanaf nu spreekt Jezus door gelijkenissen. Alledaagse voorbeelden gebruikt Hij om een geestelijk onderwerp uit te leggen. Daarbij is het goed om te bedenken dat een gelijkenis niet alleen maar een manier is om iets eenvoudiger uit te leggen. Een gelijkenis openbaart voor wie wil horen maar voor wie niet wil horen, verbergt een gelijkenis.

'..omdat ze niet horen wordt: zodat ze niet horen, wordt opdat ze niet horen. Er zit een heel grimmig moment in het spreken in gelijkenissen. Jezus laat Zich niet eindeloos afwijzen! Wij mensen kunnen elkaar aan het lijntje houden, maar dat lukt bij Hem niet.' (G. v/d Brink, Mattheüs, DL. II)

De eerste gelijkenis is die van de zaaier. Jezus vertelt over vier verschillende plekken waar het zaad terecht komt. Het zaad is het Woord van het koninkrijk (vers 19). Dat wil zeggen: het is de verkondiging van de belofte van het Evangelie. Daardoor komen mensen tot geloof of raken mensen verhard.

Vers 4 en 19 Allereerst is er zaad dat op de weg valt. Met dat zaad gebeurt helemaal niets. Het gaat om mensen die het Woord niet verstaan. Hun hart én hun verstand zijn er voor gesloten. Het ketst als het ware gewoon af. Om te voorkomen dat het hen meer gaat zeggen, komt de duivel op allerlei manieren er voor zorgen dat ze wat ze gehoord hebben ook gauw weer vergeten.

Dit is allereerst de situatie waar wij allemaal in zitten als God ons hart en verstand niet verlicht. Anderzijds is het voor iedereen die het Woord op één of andere manier doorgeeft een aansporing om dat zo duidelijk mogelijk te doen. Wij kunnen mensen niet laten geloven maar moeten wel ons uiterste best doen om zo helder mogelijk uit te leggen wat God door Zijn Woord tegen ons zegt.

Vers 5-6 en 20-21 Er is ook zaad dat op plekken valt waar stenen tussen de aarde liggen. Dat zie je aan de oppervlakte niet. Dit zaad schiet wel snel op maar omdat het niet diep wortel kan schieten, wordt het een heel zwak plantje. Eén warme dag en het sterft. Het gaat hierbij om mensen die wel blij worden als ze iets ontdekken van het Evangelie. Maar het blijft oppervlakkig. Hun hart blijft ten diepste onveranderd. Als er moeite of tegenslag in hun leven komen en zeker als geloven ook iets gaat kosten, haken ze af.

Vers 7 en 22 De derde plek waar het zaad terecht komt, is tussen de doornen. Het gevaar van doornen is dat ze veel sneller groeien dan tarwe. Als je het niet vanaf het begin aanpakt, overwoekert het de tarwe. De Heere Jezus noemt twee van zulke doornen. Twee dingen die ons in de weg (kunnen gaan) staan om God gehoorzaam te zijn. Het zijn allereerst de zorgvuldigheden van deze wereld. Daarbij moet je denken aan onze gewone alledaagse beslommingen. Daardoor kunnen we ons zo in beslag laten nemen dat ze onze aandacht afhouden van het belangrijkste: luisteren naar Gods Woord. Als tweede noemt de Heere Jezus 'de verleiding van de rijkdom'. We zien rijkdom graag als een zegen maar vergeten gemakkelijk dat de Bijbel rijkdom vaker als gevaarlijk omschrijft. 'Wie rijk willen zijn, vallen in velerlei verzoeking' (1 Timotheüs 6:9). 'Geldgierigheid is de wortel van alle kwaad (1 Timotheüs 6:10). De verleiding of het bedrog van de rijkdom is dat het ons het idee geeft van zekerheid en vertrouwen. Het is daarom bij uitstek datgene wat we in de plaats van God stellen. En daarmee is het afgoderij en laten we onszelf bedriegen. Rijkdom redt ons niet van de dood. Alleen God kan ons werkelijk gelukkig maken. Deze tekst geeft alle reden om heel kritisch met onze rijkdom om te gaan.

Vers 8 en 23 Tenslotte is er het zaad dat in goede aarde valt. Dit zaad groeit op en komt tot zijn doel. Het brengt vrucht voort. Goede aarde is het beeld voor een hart dat door de Heilige Geest wordt geopend, zodat het Woord van God er werkelijk binnendringt, wortel schiet en iets gaat uitwerken. Er komen vruchten. Bij dit vrucht dragen is het eerste waaraan je moet denken geloof en liefde. Breder kun je ook denken aan de vrucht van de Geest (Galaten 5:22). Een derde lijn is het doorgeven van het Woord van God. Als Gods Woord vrucht gaat dragen, is één van de gevolgen dat je ingeschakeld wordt om Gods Woord door te geven (Mattheüs 28:18-20). Een middel zijn waardoor Gods Woord anderen bereikt. De hoeveelheid vrucht is dan te vergelijken met de mate waarin God ons getuigenis zegenet.

Vers 9 Dit vers is een dringende aansporing om het Woord van God ter harte te nemen. Om het niet, om wat voor reden dan ook, te vergeten of te laten verstikken. Allereerst geldt dat God ons oor moet openen (Psalm 40:7). Vervolgens zet deze tekst ons voor de vraag wat het Woord van God in ons leven uitwerkt. Daarbij is het belangrijk om te weten wat we tegenover de Heere zouden zeggen als Hij ons naar vrucht vraagt. Maar tegelijk is het ook goed en nodig om te bedenken wat je zou zeggen als een jongere er naar zou vragen: 'Wat is de vrucht van Gods Woord in uw leven?'

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

1.
 - a. *Persoonlijk.*
 - b. *Persoonlijk.*
2. Ze zijn door Jezus geroepen als Zijn discipelen om Hem te volgen en hebben aan Zijn roepstem gehoor gegeven.

3.
 - a. Ongeloof is zonde en de oorzaak daarvan ligt niet in God maar in onszelf.
 - b. Geloof is een genadige gave van God. Zoals in Efeze 2 staat: Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u, het is Gods gave.
 - c. De oproep is om het Woord van God te geloven en tot geloof te komen, en niet in de zonde te blijven liggen.
4. *Persoonlijk.*
5. De zaaier: de persoon die Gods Woord verkondigt, doorgeeft.
Het zaad: Gods Woord.
De akker: de harten van de mensen die het Woord horen.
De vrucht: geloof en bekering met de daarbij behorende vruchten.
6.
 - a. *Persoonlijk.*
 - b. Hun hart moet zacht gemaakt worden, geopend door de Heilige Geest zodat ze het Woord gaan horen en geloven.
7.
 - a. *Persoonlijk.*
 - b. Het Woord moet hen echt raken, echt in hun hart komen. Daarvoor is het werk van Gods Geest nodig, geloof en bekering.
8.
 - a. *Persoonlijk.*
 - b. Er moet in hun hart en leven écht ruimte komen voor het Woord. Hun hart moet daarvoor geopend worden door de Heilige Geest.
9.
 - a. *Persoonlijk.*
 - b. *Persoonlijk.*

Stellingen

- Met veel geld kun je veel goeds doen in Gods Koninkrijk: dat is waar! Maar het is ook een grote verleiding.
- Je kunt heel druk zijn en toch God dienen: dat kan. Maar God vraagt je hele leven.
- Geen mens kan goede vruchten voortbrengen: dat klopt, uit zichzelf kan dat niet. Maar als God in je leven werkt, als je verbonden bent met de Heere Jezus Die de Wijnstok is, dan zal er ook vrucht in je leven verschijnen.

Slotopdracht

-

Schets 2 – God zoekt

Lukas 15

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Apparatuur om het filmpje op ABC van het geloof te bekijken (vraag 8).
- Vellen papier en potloden (vraag 8).
- Bord / groot vel papier met stiften voor de alternatieve (start)opdracht.

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ Lukas 15
 - ✓ Mattheüs 18:10-14
 - ✓ Johannes 10:1-21
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Geloofsbelijdenis van Nicea
 - ✓ Heidelbergse Catechismus, zondag 11
 - ✓ Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 8 en 9
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 23
 - ✓ Psalm 119:9 en 88
 - ✓ Psalm 130
 - ✓ Psalm 45:4 en 7
 - ✓ Psalm 102:12
 - ✓ Alle roem is uitgesloten
 - ✓ De Heere is mijn herder
 - ✓ Genade groot
 - ✓ Gij die van God zijt afgedwaald
 - ✓ Heer', ik kom tot U
- Gebedspunten:
 - ✓ Dank God voor Zijn opzoekende zondaarsliefde.
 - ✓ Bid om het werk van de Heilige Geest, dat we gaan inzien dat we verloren zijn.
 - ✓ Vraag of de Heere ons tot Hem terug wil trekken.
 - ✓ Bid om bekering, voor het eerst en elke dag opnieuw. Vraag om een leven tot Gods eer.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

1. Hoe verhouden zich de drie gelijkenissen in Lukas 15 tot elkaar?

2. Wat betekenen deze gelijkenissen voor mij?

Alternatieve (start)opdracht

- Lees in drie groepen de drie gelijkenissen. Groep 1: het verloren schaap. Groep 2: de verloren penning. Groep 3: de verloren zoon. Maak dan groepjes van drie personen, met steeds 1 persoon uit elke groep. Vertel aan elkaar de gelijkenis die je gelezen hebt.
- Doe een studie naar het woord 'herder' in de Bijbel. Verzamel alles wat je hierover kunt vinden en schrijf dit op een bord / groot vel papier. Wat leer je hiervan?

Achtergrondinformatie

Lukas 15

De drie gelijkenissen van Lukas 15 handelen alle drie over 'het verlorene' dat teruggevonden wordt. De drie gelijkenissen zijn een reactie op de kritiek van de farizeeën dat Jezus Zich met tollenaars inlaat.

Vers 1-2 De farizeeën vormden een beweging die nauwgezet volgens het onderricht van de wet van Mozes probeerden te leven. Ze hadden veel invloed bij het gewone volk. Sommige farizeeën behoorden tot de schriftgeleerden. Deze hadden de taak om het volk de wet voor te houden en uit te leggen. Ze hadden de wet uitgebreid met 613 geboden en verboden. Daarmee hebben ze de mensen een zwaar juk opgelegd en ook de wet van zijn geestelijke kracht beroofd (deze verliest zijn ontdekkende functie). Farizeeën worden in de Bijbel vaak als huichelachtig en hoogmoedige getypeerd (Mattheüs 23 en Lukas 18:9-14).

Vers 1 begint met de opmerking dat er telkens vele tollenaars en zondaren naar Jezus kwamen luisteren. Ze worden getrokken door Zijn boodschap van de vergeving der zonden. De slechtheid van de tollenaar was spreekwoordelijk en de manier waarop zij doorgaans genoemd werden met andere zondaars was ronduit negatief: rovers, onrechtvaardigen, echtbrekers, hoeren, heidenen (Mattheüs 18:11 en 21:32; Lukas 7:34, 18:11). Tollenaars waren mensen die het recht gekocht hadden om doorvoerrechten of invoerrechten te innen. Dikwijls vroegen ze veel meer belasting dan de bedoeling was (Lukas 19:8). Telkens wanneer de farizeeën en de schriftgeleerden Jezus' omgang met tollenaars en zondaren zien, spreken ze daar hun ergernis over uit. In het woord 'deze' klinkt verachting door. Iemand als gast ontvangen was een teken van vertrouwelijkheid. Het samen de maaltijd gebruiken is een teken van vriendschap. Ook het aspect van bescherming bieden komt erin mee (Psalm 23:5). Het lijkt er in de ogen van de farizeeën op dat Jezus ook gerekend moet worden tot de zondaars.

De verzen zijn een aanmoediging om met al onze zonden tot de Heere Jezus te gaan. Bij Hem is genade en vergeving voor de grootste van de zondaren. Hij staat ieder moment gereed om hen te ontvangen.

Vers 3-7 Jezus hoort het gemor en reageert met het vertellen van een gelijkenis. De vraag in vers 4 is een retorische vraag met de betekenis: iedereen zal het ene verloren schaap toch opzoeken. Herder was een verachtelijk beroep in die tijd. Als de herder het verloren schaap zoekt, worden de overige schapen bewaakt door een helper (vergelijk Johannes 3:10 waar deze een deurwachter genoemd wordt). Schapen houden van gezelschap en wanneer één schaap van de kudde afdwaalt, raakt het snel van streek. Na het ronddolen raakt het

uitgeput, gaat liggen en is het niet meer tot lopen te bewegen. Het moet op de schouders teruggedragen worden. De achtergrond van deze gelijkenis vormt wellicht de profetie uit Ezechiël 34 waar God de herders van het volk aanklaagt en Zichzelf als de ware Herder laat zien (vers 11 en 16). Jezus laat dus als het ware zien dat de joodse leiders hun plicht verzuimden en dat Hij in naam van God zorg draagt voor de schapen. In vers 5 ligt alle nadruk op 'het verblijd zijn'. Dit aspect krijgt zijn vervolg in vers 6 en de toepassing volgt in vers 7. Blijdschap in de hemel wijst op blijdschap bij God en bij de engelen. In de handswijze van de herder kunnen we zien hoe God te werk gaat. 'Verloren' wil zeggen dat de toestand hopeloos is. Zo is ook onze toestand van nature door onze ongehoorzaamheid aan God. De Heere is bewogen met het lot van een verloren zondaar. Daarom is Hij in Christus naar deze aarde gekomen. Om verloren schapen op Zijn schouders te kunnen nemen moest Hij, als een schaap ter slachting geleid, de kruisdood sterven (vergelijk Lukas 19:10 en Johannes 10:15b). Hij had er alles voor over (vergelijk Johannes 3:16, 1 Johannes 4:9 en 10)! Hij komt in deze geschiedenis als de gekruisigde Herder naar ons toe en vraagt of we ons door Hem willen laten redden.

Vers 8-10 Ook vers 8 bevat een retorische vraag (vergelijk vers 4). Een penning is het loon van een dagloner (Mattheüs 20:2). Het verlies van één van haar tien penningen is een groot verlies voor deze arme vrouw. De vrouw is de deur niet uitgeweest, dus moet ze de penning thuis zijn kwijtgeraakt. Omdat er in het huis geen ramen zitten, is het er donker. Daarom is het nodig om een kaars of een lamp aan te steken. Heel zorgvuldig doorzoekt ze het huis totdat ze de penning vindt. Vervolgens wil ze haar blijdschap delen. Ze wil haar vriendinnen en burens vertellen hoe geschrokken zij is geweest bij de ontdekking van het verlies, hoe ze heeft gezocht en hoe blij ze nu is (vergelijk vers 5 en 6). De woorden uit vers 10 'er is blijdschap' zijn nog directer dan de formulering in vers 7 (er zal zijn). Als er bij God blijdschap is, is deze er daarom ook bij de engelen. Zij zijn nauw betrokken bij de voortgang van het Koninkrijk (Lukas 12:8-9 en 1 Petrus 1:12).

Samenvatting gelijkenis verloren schaap/penning

Beide gelijkenissen bevatten een dringend appel om zich te verblijden over de nadering van zondaren tot Jezus. In de kerk kan dat bijvoorbeeld zijn als er iemand geloofsbelijdenis aflegt, voor het eerst deelneemt aan de viering van het Heilig Avondmaal, volwassen gedoopt wordt, etc. Ook kan er een lijn getrokken worden naar de blijdschap van een moeder over een kind dat vergeving vraagt voor verkeerde dingen die het gedaan heeft.

Vers 11-12 Jezus schetst de situatie van een vader met twee zonen. De jongste, denk aan een leeftijd van tegen de twintig, verzoekt de vader om de erfenis nu vast te verdelen. Daarbij krijgt de oudste twee keer zoveel als de jongste (Deuteronomium 21:17). Het verzoek van de jongste toont zijn mentaliteit: zijn vader zelf interesseert hem niet, hij wil alleen het geld van zijn vader. Volgens sommige uitleggers kun je het verzoek om de erfenis zelfs uitleggen als: 'wat mij betreft was u al dood.' Hoe dan ook, het verzoek getuigt bepaald niet van respect voor zijn vader. De vader stelt zich dan ook heel coulant op door het verzoek wel in te willigen.

Vers 13 Nu komen de intenties van de jongste zoon helemaal openbaar. De ontvangen goederen worden omgezet in geld, de familie wordt vaarwel gezegd en de zoon trekt de wijde wereld in. Ver weg van huis wordt in een leven van pure genotzucht alles erdoor geijast. De oudste zoon zal het later een leven 'met hoeren' noemen (vers 30). Of dat nu werkelijk waar is, doet er niet zoveel toe. Waar het om gaat, is dat de jongste zoon hier laat zien dat hij kiest voor het genot en daarin zijn vader, die hard voor het geld heeft gewerkt, enorm tekortdoet.

Vers 14-15 Met dat het geld opraakt, keren ook de omstandigheden zich tegen de jongen: er ontstaat een zware hongersnood. In een vreemd land, zonder sociale netwerken, is er niemand die zich in zulke omstandigheden om hem bekommert. Het enige werk dat er voorhanden blijkt, is het hoeden van de varkens, nota bene onreine dieren! Lager gewaardeerd werk is voor de Jood niet denkbaar.

Vers 16 Voldoende eten kan hij ook nu nog niet kopen, zodat zelfs het varkensvoer hem aantrekkelijk lijkt. Maar ook dat krijgt hij niet. Kortom, een onrein varken is beter af dan hij! Jezus schildert de situatie zo dat elke toehoorder, ook de farizeeër, zich bewust is dat een mens er niet beroerder aan toe kan zijn dan deze jongen. Het is de meest schandelijke en gebrekkige situatie die een Jood zich maar voor kan stellen. Dit is de situatie waarin de tollenaar, en met hem iedereen die in zijn zonde tot Jezus vlucht, zich bevindt.

Vers 17 Deze hopeloze situatie doet de zoon beseffen op welke verkeerde weg hij gegaan is. De dagloners van zijn vader (een dagloner was niet eens een knecht in vaste dienst!) zijn beter af dan hij, de zoon van die vader. De zoon komt tot inkeer.

Vers 18-19 Zijn inkeer resulteert in een omkeer. Hij moet terug naar zijn vader. Maar dan wordt hij geconfronteerd met wat hij zijn vader heeft aangedaan. 'En de hemel' betekent dat hij ook tegen God heeft gezondigd. De jongen krijgt berouw en beseft dat hij werkelijk niets meer verdient. Zelfs het daglonerschap bij zijn vader is een onverdiende gunst geworden. Niets heeft hij meer te bieden; hij kan slechts zijn lege hand ophouden.

Vers 20-24 De omkeer resulteert in een daadwerkelijke terugkeer. De zoon gáát. En dan gebeurt het onwaarschijnlijke: nog voor de zoon de vader ziet, blijkt de vader hem al gezien te hebben. Hij stond al op de uitkijk! En de vader wacht vervolgens niet rustig af tot zijn zoon bij hem gekomen is, maar hij gaat hem tegemoet en vliegt hem om de hals. En nog voor de zoon zijn ingestudeerde zin over het daglonerschap kan afmaken, is de vader al bezig hem in nieuwe kleren te steken. Alle aandacht gaat nu uit naar de vader. Kosten nog moeite worden gespaard om de blijdschap te uiten. De lompen worden vervangen door mooie kleren, de blote voeten worden in sandalen gehuld, een ring, teken van waardigheid, wordt om zijn vinger geschoven, het gemeste kalf, bedoeld voor grote feesten, wordt geslacht. De reden voor al deze vreugde wordt door de vader kernachtig samengevat. Zo ver was de zoon weg gedwaald dat hij feitelijk dood was. Opvallend genoeg zegt de vader niet: 'hij is teruggekeerd', maar: 'hij is gevonden'. De zoon is als het ware 'teruggetrokken' door de koorden der liefde van de vader. Er is in de hemel vreugde over één zondaar die zich bekeert! (vers 10)

Vers 25-30 De oudste zoon heeft nog niets gemerkt. Als hij bij thuiskomst het feestgedruis hoort, verbaast hem dat, want hij weet van geen feest af. Dus doet hij navraag bij één van de knechten, maar wat hij hoort bevalt hem helemaal niet. Hij piekert er niet over om mee te doen aan het feest.

Eigenlijk worden de zaken tussen de oudste zoon en de jongste zoon nu omgedraaid. De oudste zoon komt nu letterlijk 'buiten te staan'. Evenals bij de jongste zoon, gaat de vader ook bij de oudste zoon hém tegemoet. De vader komt uit het huis en smeekt de oudste om binnen te komen. De oudste zoon wijst op zijn gehoorzaamheid, maar dat blijkt wel een slaafse gehoorzaamheid te zijn. Was het de oudste zoon wel werkelijk om de vader te doen? De vader, die zo genadig is, wordt door de oudste zoon als 'onrechtvaardig' afgeschilderd. Door deze woorden van de oudste zoon blijkt hij eveneens al die jaren ver bij de vader vandaan geweest te zijn.

Vers 31-32 De vader, hij spreekt zijn oudste zoon aan met het tedere 'kind', wijst hem op beide punten terecht:

- 1) Hij heeft al die jaren bij zijn vader mogen zijn. Bovendien zijn al die dieren net zo goed van deze zoon, als van de vader.
- 2) De jongste verloren zoon is niet (zoals de oudste zoon zegt) 'deze uw zoon', maar 'uw broeder'. De oudste zoon moet de vreugde kennen dat deze broer nu levend terug is!

Tot slot

In deze gelijkenis toont Jezus de rijkdom van zijn boodschap van bekering en genade. De gelijkenis eindigt met de open vraag: 'Wat gaat de oudste zoon nu doen?' Die vraag moet door de farizeeërs in de praktijk beantwoord worden!

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

Zie de uitleg hierboven.

10. Je denkt hierbij toch snel aan mensen die openlijk in zonde leven zoals prostitués, of die grote zonden gedaan hebben zoals dieven en moordenaars.

11.

- a. *Persoonlijk.*
- b. Ze zoeken het bij de Heere Jezus, ze hebben Hem echt nodig voor de vergeving van hun zonden.

12.

- a. Je ziet in alle gelijkenissen dat God zoekt wat verloren is: het verloren schaap, de penning en de zoon.
- b. Hij is de goede Herder Die vol bewogenheid op zoek gaat naar Zijn schaap.

13. Er is in beide gelijkenissen iets kwijt wat weer gevonden wordt. Dan is er blijdschap in de hemel. Verschil ligt in wie er zoekt en welk deel er kwijt is (1 van de 100 of 1 van de 10).

14. En in de Heilige Geest, Die Heere is en levend maakt, Die van de Vader en de Zoon uitgaat, Die samen met de Vader en de Zoon aanbeden en verheerlijkt wordt, Die gesproken heeft door de profeten.

15. *Persoonlijk.*

16.

- a. *Persoonlijk.*
- b. De wereld met al haar schatten en feesten ziet er heel aantrekkelijk uit. Doen wat je zelf wilt, waar je zin in hebt, lijkt prettig.
Zie hierbij ook <https://www.gospelimages.nl/schilderijen/101/de-oudste-zoon-uit-de-gelijkenis>
- c. *Persoonlijk.*
- d. De zonde brengt ellende met zich mee. Het is een leeg leven.

17.

- a. God Die wederbaart en de mens die zich bekeert. Het zijn twee kanten van dezelfde zaak: God maakt een dode zondaar levend en trekt zich tot Hem, zodat zijn hart en leven vernieuwd wordt en de zondaar zich daadwerkelijk gaat bekeren.
- b. –
- c. –

18.

- a. Er is vreugde in de hemel als een zondaar thuiskomt, zich bekeert.
- b. Dat het Zijn grote vreugde en verlangen is dat we ons bekeren.
- c. Blij zijn met een zondaar die zich bekeert, met iemand die tot geloof komt, belijdenis doet, iemand die weer terugkomt in de kerk, enz.

Slotopdracht

-

Schets 3 – De verworpen steen

Mattheüs 21:33-46

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Apparatuur om het filmpje van de wijngaard te bekijken (startopdracht).
- Stenen, verf, kwasten, sponsjes, (verf)stiften voor de slotopdracht.
- Vellen papier (vraag 1).

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ Mattheüs 21:33-46
 - ✓ Markus 12:1-11
 - ✓ Lukas 20:9-18
 - ✓ Jesaja 5:1-7
 - ✓ Psalm 118
 - ✓ Johannes 15:1-8
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Heidelbergse Catechismus, zondag 6, 15 en 24
 - ✓ Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 21
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 118:11 en 12
 - ✓ Psalm 80:6, 7 en 9
 - ✓ Gebed des Heeren: 3 en 9
 - ✓ Psalm 52:6 en 7
 - ✓ Zoek eerst het koninkrijk van God
 - ✓ Zo lief had God de Vader ons
 - ✓ Vaste rots van mijn behoud
 - ✓ Laat m' in U blijven, groeien, bloeien
- Gebedspunten:
 - ✓ Dank de Heere voor Zijn goede zorgen.
 - ✓ Bid om vrucht in onze levens, tot eer van God.
 - ✓ Bid om rijke zegen als het Woord klinkt, overal ter wereld.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

3. Wat is de betekenis van deze gelijkenis?
4. Wat betekent het voor ons?

Alternatieve (start)opdracht

- Lees en bespreek met elkaar het lied van de wijngaard uit Jesaja 5.

Achtergrondinformatie

Mattheüs 21

Vers 33 Deze gelijkenis wordt de gelijkenis van de slechte landbouwers genoemd. De gelijkenis staat ook in Markus 12 en Lukas 20. De gelijkenis speelt zich af in een wijngaard, net als de gelijkenis hiervoor in vers 28-32.

Kort gezegd is de boodschap van deze gelijkenis: God zal het koningschap van Israël wegnemen.

De eigenaar plant een wijngaard en zorgt ervoor dat alles wat nodig is aanwezig is. Zie ook Jesaja 5, waar Israël vergeleken wordt met een door de Heere aangelegde wijngaard. De landheer investeert grote bedragen en mag dan ook rekenen op een deel van de opbrengst. Dat hij de wijngaard verpacht, is wel gebruikelijk in die tijd. De eigenaar heeft zo de handen vrij en vertrekt in deze gelijkenis zelfs naar het buitenland.

Vers 34-36 Als de tijd van de oogst gekomen is, stuurt de eigenaar zijn slaven naar de landbouwers om de voor hem bestemde winst op te halen. De landbouwers zijn echter slecht en slaan, doden en stenigen de slaven. Dit doet denken aan wat Gods profeten ten tijde van het Oude Testament meemaakten. De eigenaar probeert het nog een keer, maar ook dan worden de slaven vreselijk behandeld.

Vers 37-39 De eigenaar bedenkt een plan. Voor zijn zoon zullen ze wel ontzag hebben en daarom stuurt hij hem. Dit is duidelijk een verwijzing naar God de Vader Die Zijn eigen Zoon naar deze wereld zond. Zo blijkt uit deze gelijkenis dat Jezus de Zoon van God is.

De landbouwers hebben helemaal gaan ontzag. Zij zien in de zoon vooral de erfgenaam en denken dat ze door hem te doden recht krijgen op de wijngaard. Daarom grijpen ze de zoon en doden hem. Er staat dat dit buiten de wijngaard gebeurt. Zie hierbij Hebr. 13:12.

Vers 40 Met deze vraag richt Jezus Zich tot de toehoorders. Deze gelijkenis staat zich in een groter gedeelte, Mattheüs 21:23-22:46, waarin de Heere Jezus Zich in de tempel bevindt. Het is de dinsdag voor Goede Vrijdag en Jezus is hier in gesprek met de Joodse leiders. Aan hen stelt Hij dus deze vraag.

Vers 41 Hun antwoord is duidelijk. Elke eigenaar zou nu zelf komen en de landbouwers straffen. Zij dachten de erfenis te ontvangen, maar ze houden uiteindelijk niks over. De eigenaar zal op zoek moeten naar andere landbouwers, die wel goed zorgen voor zijn wijngaard en hem zijn deel zullen geven.

Vers 42-44 Dit citaat komt uit Psalm 118. Met deze steen bedoeld de Heere Jezus Zichzelf. Hij zal verworpen worden, maar dan zal Hij de Hoeksteen blijken te zijn. En dat is – met de woorden van Psalm 118 – het werk van de Heere. Ook hiermee laat Jezus zien Wie Hij is: de Zoon van God, de beloofde Messias.

Het antwoord van de leiders klopt. Dat is precies wat er zal gaan gebeuren. Omdat zij als leiders niet hebben gedaan wat ze moesten doen, wordt hun bevoorrechte positie in Gods

Wijngaard (beeld van Gods Koninkrijk) nu van hen weggenomen. Het wordt aan een volk gegeven dat wél vruchten zal voortbrengen. Hiermee worden de discipelen en later de gemeente bedoeld. Een nieuw volk, uit Jood en heiden, dat Gods Koninkrijk in deze tijd zal openbaren.

De steen is een steen des aanstoots: wie erover valt zal verpletterd of vermorzeld worden.

Vers 45-46 De overpriesters en farizeeën begrijpen heel goed wat de Heere Jezus met deze woorden (en met de eerder gesproken gelijkenissen) bedoelt. Zij zijn die slechte landbouwers en zij zullen vermorzeld worden.

Hun reactie is dat ze Jezus proberen te grijpen. Dat lukt op dit moment nog niet omdat er zoveel mensen om Hem heen zijn die in Hem een profeet zien. Maar het is de week van Goede Vrijdag. Nog enkele dagen en dan zal Jezus als een steen verworpen worden. Maar dat past in Gods plan. Als de Hoeksteen zal Hij verrijzen!

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

Zie <https://deverkenners.info/videos/de-wijnstok/>

1. Zie de uitleg hierboven.
2. Jesaja 5; in het Oude Testament lees je over het volk Israël als wijngaard; verschillende gelijkenissen; Jezus Die de Wijnstok is; enz.
3.
 - a. Met deze wijngaard wordt Israël bedoeld. De Heere heeft alles gedaan voor Zijn volk en verwachtte daarom vrucht. Maar die vrucht kwam er niet. Daarom volgt de straf, het oordeel.
 - b. In vers 43 staat dat het Koninkrijk van u – het volk – weggenomen zal worden en aan een volk gegeven dat wel vrucht voortbrengt.
4.
 - a. Omdat hij de erfgenaam is. Als hij uit de weg is geruimd, is de kans groter dat zij de wijngaard in beheer mogen houden.
 - b. Jezus.
5. Dan zal de Zoon gedood worden.
6.
 - a. De bouwlieden verwerpen de steen, maar deze steen wordt dan juist de hoeksteen. Dat is wat er gebeurd is met de Heere Jezus.
 - b. Het gebeurt naar Gods plan en wil.
7.
 - a. Je niet laten gezeggen door Zijn Woord, geen rekening willen houden met de Heere.

- b. Doe dat niet. Laat je leiden door de Heere en Zijn Woord.
- 8.
- a. Wat Israël niet kon, doet de Heere Jezus. Hij is de echte Wijnstok. Hij doet wat Israël door de zonde niet heeft gekund en gedaan.
 - b. Om in de Heere Jezus te blijven. Door in geloof aan Hem verbonden te blijven. Door dicht bij en met Hem te leven. Door in Zijn Woord te zijn en daaruit te leven.
 - c. Die wordt afgehouden en verbrand.
 - d. *Persoonlijk.*

Slotopdracht

-

Schets 4 – Vergeving

Mattheüs 18:21-35

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Het verhaal uit dit leidingdeel (vraag 9).
- Apparatuur om een filmpje te kijken (alternatieve startopdracht).

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ Mattheüs 18:21-35
 - ✓ Mattheüs 6:9-15
 - ✓ Markus 11:20-26
 - ✓ 1 Johannes 1:8-10
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Heidelbergse Catechismus, zondag 3, 4, 23 en 51
 - ✓ Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 20
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 6:2, 8 en 9
 - ✓ Psalm 51:1 en 2
 - ✓ Psalm 130
 - ✓ Gebed des Heeren: 6 en 10
 - ✓ Avondzang: 1, 4 en 7
 - ✓ Create in me a clean heart
 - ✓ Vader, vol van vrees en schaamte
 - ✓ Heer', Uw bloed dat reinigt mij
 - ✓ O God Die mij hebt vrijgekocht
- Gebedspunten:
 - ✓ Dank de Heere voor Zijn genade en vergeving.
 - ✓ Bid om een hart dat van Gods genade leeft.
 - ✓ Bid om kracht om te kunnen vergeven.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

1. Wat is de les van deze gelijkenis?
2. Hoe kan ik leven uit Gods vergeving en vergeving schenken?

Alternatieve (start)opdracht

- Begin met de stellingen uit de schets.
- Bekijk een filmpje op ABC van het geloof. De kernwoorden 'Koninkrijk van God' en 'vergeving' passen heel mooi.

Achtergrondinformatie

Vers 21-22 Petrus vraagt hoe vaak je moet vergeven. In het Jodendom betekent vergevingsgezindheid drie keer vergeven, dus Petrus denkt dat hij heel ruimhartig is. Jezus maakt duidelijk dat ware discipelen eindeloos zullen vergeven (zeventig maal zevenmaal). Dit is precies het tegenovergestelde van Lamechs roep in Genesis 4:24. Jezus' radicale antwoord is dat wij onze vergeving niet allereerst moeten afgrenzen. We moeten namelijk niet starten bij onze bereidwilligheid anderen te vergeven, maar bij Gods bereidwilligheid ons te vergeven. Om dat te verduidelijken, vertelt de Heere Jezus een gelijkenis.

Vers 23 Bij een zeker koning moet je denken aan een Griekse of Romeins machthebber. Zo iemand had dienstknechten om er voor te zorgen dat zijn onderdanen de belastingen en pachtgelden keurig betaalden. In ieder geval eens per jaar liet zo'n koning zijn dienstknechten bij zich komen om hen te vragen naar 'de boekhouding' of 'jaarrekening'. Daarbij eiste hij uiteraard nauwkeurigheid.

Vers 24 Er is één onderdaan die de koning onwaarschijnlijk veel schuldig is. De hoeveelheid van 10.000 talenten is absurd. Omgerekend gaat het om 60 tot 100 miljoen daginkomsten. Of met een andere berekening: dit bedrag is groter dan het totaal bedrag aan geld dat in die tijd in een land als bijvoorbeeld Egypte in omloop was. Dus nog voordat de mensen rondom Jezus horen hoe dit verhaal gaat aflopen, moeten ze gedacht hebben: 'dat gaat nooit lukken'. Daarbij zou de vraag kunnen opkomen: Hoe heeft deze koning het zo ver laten komen dat iemand hem zoveel schuldig is? Dat geeft al iets aan van het grote geduld van deze koning. De vergelijking is niet moeilijk: zo onmogelijk als het voor deze man was om de schuld terug te betalen, net zo onmogelijk is het voor ons om zelf te betalen voor de straf die op de zonde rust. De schuld die door onze zonde bij God ontstaan is en steeds groter wordt, kan door ons nooit worden weggedaan (vergelijk ook de Heidelberger Catechismus zondag 3 en 4).

Vers 25-26 De man blijkt inderdaad niet te kunnen betalen en krijgt te horen dat hij, met zijn vrouw en kinderen, als slaaf verkocht zal worden. Dat was in Israël een aanvaarde straf voor iemand die door eigen schuld, bijvoorbeeld door diefstal, onbetaalbare schuld had (zie bijvoorbeeld Exodus 22:3). De man legt zich hier echter niet bij neer, maar houdt een vurig pleidooi voor de koning. Met een beroep op zijn lankmoedigheid, die de koning al in ruime mate getoond moet hebben, belooft hij alles terug te betalen. Dat laatste is een absurde belofte die hij nooit en te nimmer waar zal kunnen maken, gezien de omvang van de schuld.

Vers 27 Dan gebeurt er iets uitzonderlijks. De heer wordt 'met innerlijke barmhartigheid bewogen'. Wat is dat? Dat woord 'innerlijke ontferming' wordt in de Bijbel alleen maar voor God gebruikt. Dan gaat het over Gods diepste liefde. In Jesaja 63:15 wordt dat tot uitdrukking gebracht met een verwijzing naar 'rommelende ingewanden' (zie voor de verbinding tussen

deze uitdrukking met liefde ook Psalm 40:9, Hooglied 5:4, Jeremia 31:20). Het woord dat in het Hebreeuws gebruikt wordt, is bijna hetzelfde als woord als 'baarmoeder'. Dat is het ultieme voorbeeld van 'ontferming'. Hier brengt de Heere Jezus dus door middel van deze gelijkenis onder onze aandacht hoe groot de liefde van God is. Het is liefde die niet voortkomt uit iets van ons, maar de diepste reden voor deze liefde ligt in God zelf.

Vers 28-30 De dienstknecht is vrij. Maar het genadebewijs van zijn heer heeft hem niet innerlijk veranderd. Dat blijkt als hij een collega ontmoet die hem nog honderd penningen schuldig is. In onze tijd omgerekend gaat het dan om ongeveer 100 daglonen. Niet niks, maar vergeleken met de hem kwijtgescholden schuld stelt het niet veel voor.

De eerste dienstknecht grijpt de ander bij de keel en eist directe betaling. Vervolgens ontstaat er een min of meer gelijke situatie. De collega smeekt ook om lankmoedigheid en belooft alles terug te betalen. Het verschil met vers 26 is dat het deze keer geen dwaze belofte is. Het enige dat gevraagd wordt, is enig geduld. Maar het geld zal er wel komen. De dienstknecht is ongevoelig voor de smeekbeden en laat zijn collega opsluiten.

Vers 31-34 Deze dienstknecht handelt slecht in twee richtingen. Allereerst in de richting van zijn collega voor wie hij geen genade kent. Maar daarbij werpt hij ook een smet op de goede naam van zijn heer. Hij had namelijk een uitgelezen kans om de ander iets te laten zien van de onvoorstelbaar grote goedheid van hun gezamenlijke heer.

Als de koning er van hoort, is hij zeer vertoornd. Let op dat Gods toorn in de Bijbel steeds verbonden is met Gods liefde en ontferming. Niets wekt Gods toorn meer op dan het verachten van Zijn liefde. Wie wel van Gods genade wil leven, maar zelf niet wil veranderen in een vergevingsgezind mens, moet niet verwachten eens in Gods koninkrijk binnen te gaan. 'Voor eigen rekening leven' betekent dan: een onbetaalbare schuld hebben zonder hoop op verlossing.

Vers 35 Uit het voorgaande moet je niet de conclusie trekken dat God terug zou komen op eerdere vergeving. Hét punt waar het in deze gelijkenis om draait, is dat de Heere Jezus duidelijk wil maken dat echte vergevingsgezindheid 'geboren' wordt als we ontdekken hoe genadig God is.

Wie weigert te vergeven, sluit de ander daarmee op in zijn of haar schuld (vers 30). Als we door genade bevrijd zijn van eigen schuld, zullen we anderen ook willen vergeven. Let daarbij wel op: echte vergeving veronderstelt oprecht berouw! Wie dus zonder oprecht berouw wél vergeving van een ander durft te vragen, is net zo slecht als wie weigert om te vergeven. En als anderen ons weigeren te vergeven ondanks oprecht berouw, is het een troost om te weten dat God barmhartiger is dan wij.

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

Een mooie opdracht om het thema te introduceren en te zien wat er bij de jongeren hierover leeft aan vragen en ideeën.

19.

- a. Allebei. Het Koninkrijk van God is in de harten van de mensen die in Hem geloven, zo vestigt de Heere Zijn rijk op aarde. Tegelijk komt het in alle volmaaktheid als Jezus terugkomt om als Koning te heersen.
- b. Dat God met Zijn Geest komt in je eigen hart en leven, maar ook in deze wereld. Dat Zijn rijk uitgebreid wordt en eens volmaakt komt.
- c. Op www.heidelbergse-catechismus vind je de tekst van de HC en ook een versie in gewone taal.

'Uw Koninkrijk kome'.

*Dat betekent: Regeer ons zó door Uw Woord en Geest,
dat wij onszelf steeds meer aan U onderwerpen.*

Zorg voor Uw kerk en breidt haar uit.

Belemmer het werk van de duivel

en elke macht die tegen U in opstand komt.

*Verhinder ook alle slechte plannen of dwaalleer
die tegen uw Woord ingaan.*

*Totdat de tijd komt waarin Uw koninkrijk volmaakt is
en Uw gezag over alles en iedereen zal zijn.*

20.

- a. Hij komt niet om in Jeruzalem in het paleis te regeren of de Romeinen te verjagen. Hij wijst de mensen op Zijn Vader in de hemel en predikt over dat hemelse Rijk. En de regels voor dat Rijk zijn vaak tegenovergesteld aan de regels van deze wereld.
- b. In Zijn koninkrijk zal alles volmaakt zijn. Als een zieke genezen wordt, verwijst dat naar het moment dat er geen zieken meer zullen zijn. Als Jezus preekt over Zijn Vader die elke dag zorgt, dan mag je weten dat die zorg er altijd zal zijn.
- c. Denk aan: het visnet, de parel in de akker, de bruiloft, de werkers in de wijngaard, enz.

21. –

22. Waar Jezus spreekt over zeven maal zeventigmaal vergeven, spreekt Lamech hier over zich niet zevenmaal maar zeventigmaal wreken. Beeld van de zondige en zichzelf zoekende mens.

23.

- a. De schuld die wij door onze zonden bij de Heere hebben.
- b. *Persoonlijk.*

24. Dat Hij genadig is en graag vergeeft. Zijn liefde is nog veel groter dan de liefde en het geduld van deze koning, zoals onze schuld nog veel groter en intenser is dan de schuld van deze knecht.

25. *Persoonlijk.*

Stellingen

- Vergeving schenken is veel moeilijker dan vergeving ontvangen: als je vergeving schenkt, ben jij de persoon die uitdeelt. Dat kan makkelijk zijn, maar je kunt jezelf er ook mee 'benadelen'. Vergeving schenken vraagt om een gunnend en mededeelzaam hart. Het kan eigenlijk alleen als je zelf geleerd hebt wat vergeving is. Om vergeving te ontvangen moet je klein en nederig zijn, dat is vernederend. En tegelijk heel bevrijdend.
- Wie leeft uit genade kan niet in onmin met zijn naaste leven: dat is precies wat de Bijbel ons laat zien. Tegelijk kan de praktijk weerbarstig zijn ... Toch is het wel de hoge eis die God stelt!

26.

- a. Door onze zonde zijn we dood-schuldig, we verdienen de eeuwige dood. De straf op de zonde kunnen wij nooit betalen.
- b. Wie door geloof tot Jezus vlucht, ontvangt bij Hem verlossing en vergeving van zonden. Als we Hem onze zonden belijden, zal Hij vergeving schenken. Dat mag je in het geloof dan ook weten. De Heilige Geest wil dit je ook doen ervaren in je hart. Dat je weet en merkt dat er inderdaad vergeving, rust en vrede in je leven komt. Maar dat gevoel is er niet altijd. Geloven is weten en vertrouwen.
- c. –

27. Het volledige verhaal, overgenomen uit *Zwerfster voor God*:

De uitgestoken hand van de bewaker

Het was 1947 en ik was uit Nederland naar het verslagen Duitsland gekomen met de boodschap dat God vergeeft. (...) Op dat moment zag ik hem: hij baande zich, tegen de stroom in, een weg naar voren.

Het ene ogenblik zag ik de overjas en de bruine hoed, het volgende een blauw uniform en een pet met klep en de schedel met gekruiste beenderen. Op slag kwa het weer terug: de enorme ruimte met de schelle lampen aan het plafond: de zielige hoop kleren en schoenen midden op de grond; de schaamte naakt langs deze man te moeten lopen. Ik kon de tengere gestalte van mijn zuster weer voor me zien, de ribben duidelijk zichtbaar onder de perkamenten huis. *Betsie, wat was je toch mager!* Die plaats was Ravensbrück, en de man die nu naar voren kwam, was een van de bewakers geweest – een van de wreedsten.

Nu stond hij met uitgestoken hand voor me:

“Een fijne toespraak, juffrouw! Het is goed te weten dat al onze zonden, zoals u zei, op de bodem van de zee liggen!”

En ik, die zo rap van tong over vergeving had gesproken, bladerde opeens druk in mijn agenda in plaats van die hand te drukken. Hij herkende mij natuurlijk niet – hoe kon hij van al die duizenden vrouwen juist die ene hebben onthouden?

Maar ik kende hem nog wel met z'n leren zweep, die altijd aan zijn gordel hing. Ik stond oog in oog met een van degenen die mij gevangen gehouden hadden, en mijn bloed leek te stollen. "U noemde Ravensbrück in uw toespraak" zei hij. "Ik ben daar bewaker geweest." Nee, hij herkende me niet. "Maar na die tijd," vervolgde hij, "ben ik christen geworden. Ik weet dat God me alle wreedheden vergeven heeft die ik daar begaan heb, maar dat zou ik ook graag uit uw mond willen horen. Juffrouw," – weer werd zijn hand uitgestoken – "wilt u me vergeven?"

Daar stond ik dan – ik wier zonden steeds opnieuw vergeven moesten worden – en ik kon hem niet vergeven. Betsie was daar gestorven – kon hij haar langzame vreselijke dood zomaar uitvlakken door alleen maar om vergeving te vragen? het kan niet lang geweest zijn dat hij daar met uitgestoken hand voor me stond, maar het leken voor mij uren, waarin ik worstelde met het moeilijkste wat ik ooit had moeten doen. Want dat het moest gebeuren, wist ik. Aan de boodschap dat God vergeeft, is één voorwaarde verbonden: dat wij degenen vergeven die ons verwond hebben. "Indien gij de mensen niet vergeeft," zegt Jezus, "zal ook uw Vader uw overtredingen niet vergeven." Ik kende dat niet alleen als een gebed van God, maar ook als een dagelijks terugkerende ervaring. (...) En toch stond ik daar met een koud hart. Maar ik wist ook dat vergeving geen emotie is. Vergeving is een wilsdaad en de wil kan functioneren, ongeacht de temperatuur van het hart. "Jezus, help!" bad ik in stilte. "Ik krijg mijn hand wel omhoog. Dat lukt me wel. Zorgt U voor de liefde."

Zo legde ik houderig, mechanisch, mijn hand in de hand die naar me uitgestoken was. En toen ik dat deed, gebeurde er iets ongelofelijks. De stroom begon in mijn schouder, schoot door mijn arm en sprong over op onze in elkaar gelegde handen. Toen leek deze genezende warmte mijn hele wezen te vullen, waardoor de tranen in mijn ogen sprongen. 'Ik vergeef u, broeder! Van ganser harte!' Lang drukten we elkaar de hand, de voormalige bewaker en de voormalige gevangene. Ik had Gods liefde nog nooit zo intensief ervaren als op dat ogenblik. Maar tegelijkertijd besepte ik dat het niet mijn liefde was. Ik had het geprobeerd en er de kracht niet toe gehad. Het was de kracht van de Heilige Geest, zoals het staat in Romeinen 5:5: (...) "*omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door de Heilige Geest, Die ons gegeven is.*"

(Bron: Zwerfster voor God)

Slotopdracht

Verzamel de vragen die nog open liggen en bespreek die (evt. een volgende keer).

Schets 5 – Bidden

Lukas 18:1-14 en 11:5-13

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Apparatuur om het filmpje te bekijken op ABC van het geloof (vraag 5 en alternatieve startopdracht).

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ Lukas 18:1-14
 - ✓ Lukas 11:5-13
 - ✓ Mattheüs 6:5-15
 - ✓ Romeinen 3:21-31
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Heidelbergse Catechismus zondag 23 en 45
 - ✓ Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 26
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 25:2 en 3
 - ✓ Psalm 95:3 en 4
 - ✓ Psalm 123
 - ✓ Psalm 116:1
 - ✓ Gebed des Heeren
 - ✓ Onze Vader
 - ✓ Bidt zonder ophouden
 - ✓ Als je bidt
 - ✓ Genade groot
 - ✓ Heer', ik kom tot U, hoor naar mijn gebed
- Gebedspunten:
 - ✓ Dank God dat we door Christus vrijmoedig tot Hem mogen naderen in gebed.
 - ✓ Vraag of de Heere ons wil leren bidden.
 - ✓ Bid om geloof, vertrouwen en volharding.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

3. Wat is bidden?
4. Welke lessen over het gebed leer ik uit deze gelijkenissen?

Alternatieve (start)opdracht

- Welke uitspraak klopt in jouw leven? Zet een kruisje in vakje a of b en bespreek daarna de antwoorden die je hebt gegeven met elkaar.
 - a) gebed voelt vaak als een verplichting
 - b) ik bespreek vaak spontaan dingen met de Heere God

 - a) ik vraag God om concrete dingen
 - b) ik bid meer in algemene termen

 - a) als ik bid, weet ik dat de Heere naar mij luistert
 - b) als ik bid, vraag ik mij vaak af of er wel echt iemand is die mij hoort

 - a) ik heb vaak gemerkt dat er echt iets verandert door gebed
 - b) ik heb niet vaak gezien dat gebed echt iets uitwerkt
- Bekijk het filmpje over het kernwoord gebed op ABC van het geloof.

Achtergrondinformatie

Lukas 18

Vers 1 De eerste gelijkenis vertelt Jezus aan Zijn discipelen. Met 'altijd bidden' wordt hier aanhoudend, volhardend bidden bedoeld. De gelijkenis staat duidelijk in het kader van de wederkomst. In Lukas 17:20-37 heeft Jezus daarover gesproken. En in vers 8 zegt Hij: 'Doch de Zoon des mensen, als Hij komt...'. In de periode die aan deze wederkomst voorafgaat, moet de kerk blijven bidden, ook als de wederkomst lang op zich laat wachten. 'Niet vertragen': niet vermoeid raken, verslappen in het gebed, door teleurstelling omdat de verhoring van het gebed uitblijft.

Vers 2-5 In kleinere steden op het platteland berustte de rechtspraak vaak bij één persoon, van wie je dan ook helemaal afhankelijk was. De rechter in de gelijkenis vreest God niet. Hij laat zich dus niet leiden door Gods rechtvaardige geboden.

Een weduwe was in de bijbelse tijd vaak behoeftig en in de praktijk rechteloos. De weduwe in de gelijkenis is onrecht aangedaan, misschien in financiële zin. Wellicht is ze ten onrechte een (deel van een) bepaalde erfenis misgelopen.

Het Griekse werkwoord voor 'kwam' (vers 3) geeft aan dat de weduwe herhaaldelijk (telkens weer) naar de rechter ging.

Eerst wil de rechter niet luisteren, misschien omdat hij er geen zin in heeft, of omdat hij de tegenpartij van de weduwe (die wellicht rijk en machtig was) te vriend wil houden. De rechter is dus oneerlijk; hij zou een zaak van een arme weduwe juist voorrang moeten geven.

Na lange tijd besluit hij toch haar recht te verschaffen (de erfenis toe te wijzen?). 'Het hoofd breken' betekent: 'in het gezicht slaan' of 'iemand's goede naam aantasten'. De laatste betekenis is waarschijnlijker. De rechter helpt de weduwe in elk geval alleen maar uit eigenbelang.

Vers 6-8 De Heere Jezus trekt twee lessen uit deze gelijkenis:

- Een les uit de figuur van de rechter. Als een oneerlijke rechter deze – voor hem vreemde – vrouw al recht doet, zal God, Die níet onrechtvaardig is, Zijn eigen volk dan geen recht doen, als zij dag en nacht tot Hem roepen? Hij zál hun gebed verhoren.
- Een les uit de figuur van de weduwe. De weduwe hield vol, ze bleef naar de rechter gaan. Zal de Heere, als Hij terugkomt op aarde, ook geloof vinden, dat blijkt in een aanhoudend en volhardend gebed?

Vers 9 De tweede gelijkenis gaat over de vraag wie er rechtvaardig is voor God (zie voor het sleutelwoord 'rechtvaardig' vers 9, 11 en 14). Dat wil zeggen: Wie beantwoordt aan Gods eis en kan staande blijven in Gods oordeel? De Joden dachten dat dit mogelijk was door de wet op zoveel mogelijk punten te gehoorzamen. Door al deze concrete volbrengingen van de wet kon je je een schat van verdiensten verwerven en daardoor kon je op de oordeelsdag vrijgesproken worden.

Jezus vertelt de gelijkenis aan mensen die op hun eigen rechtvaardigheid vertrouwen en geringschattend denken over anderen. Concreet worden hier de farizeeën bedoeld.

Vers 10-13 Twee mensen 'gingen op'. De tempel lag namelijk op een berg.

De farizeeën vormden een stroming binnen de schriftgeleerden of wetgeleerden. Zij kenmerkten zich door een strikte uitleg van de wet, ze maakten allerlei extra bepalingen (613 geboden en verboden) en keken neer op de schare die de wet niet kent.

Tollenaars waren (Joodse) belastingambtenaren die werkten voor de Romeinse bezetter. Alleen daarom al werden ze gehaat. Bovendien vroegen ze vaak meer geld dan ze eigenlijk moesten innen en dat geld hielden ze voor zichzelf. Ze maakten zich dus ook schuldig aan diefstal.

De farizeeër bidt staande, dit is een gebruikelijke gebedshouding in die tijd. Opvallend in zijn gebed is dat hij niets nodig heeft van de Heere. Hij dankt alleen. Allereerst voor wat hij niet is. Vervolgens voor wat hij wel doet. Aalmoes geven, bidden en vasten waren de drie godsdienstige plichten van de Joden. Voor de zonde in zijn eigen hart heeft de Farizeeër geen oog.

De tollenaar staat 'van verre', waarschijnlijk in de buitenste voorhof. Hij durft niet dicht bij het heilige (der heiligen) te komen: een teken van nederigheid. De 'ogen opheffen naar de hemel' was ook een gebedshouding in die tijd (zie Lukas 9:16). Dat de tollenaar dit niet durft, tekent zijn schaamte. Hij sloeg op de borst, een teken van verdriet over zijn zonde.

Het woord dat de tollenaar gebruikt voor 'wees mij genadig', staat in verband met de offerdienst in de tempel en betekent 'verzoenen'. De tollenaar doet dus een beroep op de verzoening die de Heere Zelf in de tempeldienst afbeeldt.

Vers 14 'Ik zeg ulieden': Jezus spreekt hier met gezag. De tollenaar gaat gerechtvaardigd naar huis, 'meer dan die (farizeeër)'. Deze woorden betekenen dat de tollenaar wél gerechtvaardigd was en de farizeeër niet.

In Romeinen 3 wordt deze boodschap uitgelegd. Hoe is een mens rechtvaardig voor God? Hoe kan hij staande blijven in Gods gericht? Niet door de werken van de wet (de farizeeër), maar (a) uit genade, (b) op grond van de verzoening die Christus aangebracht heeft, en die in

de tempeldienst al van tevoren afgebeeld werd, (c) door het geloof dat de toevlucht neemt tot Christus' verzoenend sterven. Dát geloof wordt zichtbaar bij de tollenaar.

De gelijkenis laat zien dat God goddelozen rechtvaardigt (Romeinen 5:6). Opvallend (en voor de Joden een ergernis) is dat de tollenaar in de gelijkenis geen beterschap belooft. Dat hoort er natuurlijk wel bij (denk aan Zacheüs), maar is geen voorwaarde voor de rechtvaardiging.

Lukas 11

Dit gedeelte moet je lezen als een geheel met de vorige vier verzen van Lukas 11 waar de Heere Jezus Zijn discipelen het 'Onze Vader' leert. In die verzen leert de Heere Jezus hun en ons wát we bidden moeten. In de verzen 5-13 leert de Heere Jezus allereerst hoe we bidden moeten (vers 5-8) en vertelt Hij vervolgens wat wij van de Heere verwachten mogen (vers 9-13). In de gelijkenis kom je een stijlform tegen die je kunt omschrijven als 'van het mindere naar het meerdere' (vers 13). Dat was in die tijd een vorm die door veel Joodse rabbi's gebruikt werd om iets uit te leggen. De Heere Jezus sluit dus bij die vorm aan maar maakt iets heel unieks bekend.

Vers 5-6 In het Midden-Oosten stond (en staat!) gastvrijheid buitengewoon hoog aangeschreven. Tot één van de regels van gastvrijheid behoort dat je een gast onthaalt op een maaltijd waarbij vers brood aanwezig is. De man uit de gelijkenis wil dat graag voorzetten aan een vriend die 's nachts bij hem is aangekomen. Maar hij heeft het niet meer. In een dergelijk warm gebied was brood namelijk slecht te bewaren en werd het daarom normaal gesproken op de dag waarop het gekocht of gebakken werd, opgegeten. Deze man gaat daarom naar een andere vriend toe, van wie hij om een of andere reden weet of verwacht dat hij nog wel brood heeft.

Vers 7-8 De vriend die wakker geklopt wordt, reageert in eerst instantie afwijzend. Hij slaapt met zijn kinderen in één grote kamer waaraan de voordeur grenst. Als hij opstaat en opendoet, zal dat de kinderen waarschijnlijk wakker maken. Stel je bij een voordeur een grote houten deur voor die met behulp van een zware balk met ijzeren ringen vergrendeld werd. Zo'n deur ontgrendelen, maakte een hoop lawaai. Begrijpelijk dus dat iemand niet midden in de nacht lastig gevallen wil worden, zelfs niet door een vriend. Tóch zal hij de deur opendoen, zegt Jezus, namelijk 'om zijner onbeschaamdheid wil'. Een lastige vraag hierbij is: Wie is er onbeschaamd?

- òf de vriend die om brood vraagt: Als hij namelijk maar lang genoeg volhoudt met aan de deur te kloppen, zal de ander wel opendoen. Anders worden de kinderen toch wel wakker door het voortdurende geklop op de deur.
- òf de vriend die binnen is: Zijn onbeschaamdheid is dan dat hij de ander niet wil teleur stellen en hem zal geven wat hij nodig heeft (in dit geval: de mogelijkheid bieden om gastvrij te zijn).

Deze twee mogelijkheden passen allebei bij de toepassing die de Heere Jezus maakt bij deze gelijkenis.

Vers 9-10 In deze verzen begint de toepassing. Jezus zegt dat Hij ons door middel van deze gelijkenis wil leren dat als we aanhouden in gebed, we zullen ontvangen. We moeten

ons niet afvragen hoe waarschijnlijk, naar onze normen gerekend, het is dat we verhoord zullen worden. We moeten letten op onze nood en daarmee naar God gaan. Wie zo bidt, zoekt, klopt, moet weten: God zal horen, laten vinden en opendoen.

Vers 11-13 In deze verzen staat eigenlijk een gelijkenis binnen een gelijkenis. Een voorbeeld 'van het mindere naar het meerdere'. De Heere Jezus neemt een voorbeeld uit ons gewone leven. Een kind dat een vader om een brood, een vis of een ei vraagt. Dat waren in die tijd de basisonderdelen van een gewone maaltijd. Dus geen luxeproducten maar eerste behoeften in het levensonderhoud. Een goede vader zal zulke dingen zijn kinderen niet onthouden. Hij zal geven waar ze om vragen. Vanuit dit 'mindere' (wij zijn tenslotte mensen die 'boos', dat is: zondig en beperkt, zijn) leert de Heere Jezus ons letten op het 'meerdere' (de Heere, die heilig en volmaakt is). Als een aardse vader al het goede weet te geven, zal de hemelse Vader dat zeker doen!

Let goed op wat dit goede dan volgens de Heere Jezus is: de Heilige Geest! Die Gave betekent veel meer dan de eerste behoeften in het levensonderhoud. Wie Gods Geest ontvangt, heeft alles om getroost te leven en te sterven. Want de Heilige Geest laat ons delen in alles wat de Heere Jezus verdiend heeft. Zo zie je in deze gelijkenis opnieuw dat de Heere Jezus ons leert bidden om wat we echt nodig hebben. Hij zegt niet dat je niet om andere dingen mag vragen (gezondheid, vrede, veiligheid enz.), maar Hij belooft nooit dat Hij dat hier al geven zal. Hij belooft echter wel dat de Vader de Heilige Geest zal geven aan ieder die Hem daarom bidt. Dat is een indrukwekkende belofte! Daar mag iedereen die bidt, zoekt, en klopt zich aan vastgrijpen en God mee 'lastig vallen'. Zoals die vriend het durfde om die andere vriend lastig te vallen. Omdat hij erop vertrouwde dat die ander hem zou geven wat hij nodig had. Datzelfde vertrouwen en die 'onbeschaamdheid' wil de Heere Jezus ons leren in onze houding naar de hemelse Vader!

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

1. Je leest het antwoord al in vers 1: dat je moet blijven aanhouden in het gebed.
2.
 - a. In vers 8 wordt gesproken over de komst van de Zoon des mensen.
 - b. Zal Hij dan geloof – dat zich uit in het aanhoudend bidden – vinden op aarde?
3. *Persoonlijk.*
4. Zie ook de uitleg hierboven.
- 5.

- a. De farizeeër staat zogezegd met volle handen. Vol met alles wat hij zelf heeft en doet. De tollenaar daarentegen heeft helemaal niks. Zijn lege handen brengt hij bij de Heere en dan blijkt dat God juist aan hem Zijn liefde en genade kwijt kan.
 - b. Zie <https://abcvanhetgeloof.nl/gebed#kijk-luister>.
 - c. –
6. Op www.heidelbergse-catechismus.nl vind je de tekst van de HC, en ook een weergave in eigentijdse taal.
- 7.
- a. Zie de uitleg hierboven.
 - b. Als we aanhouden in het gebed, zullen we ontvangen.
- 8.
- a. De Bijbel staat er vol mee! Zoek vooral in de psalmen. Bijvoorbeeld: Psalm 116:1-2; Psalm 38:16; Psalm 55:17-18.
 - b. *Persoonlijk.*
 - c. *Persoonlijk.*
 - d. Zie ook www.zingenuitdebron.nl

Slotopdracht

-

Schets 6 – Barmhartig

Lukas 10:25-37

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Camera (vraag 7).
- Apparatuur om het filmpje van ABC van het geloof te bekijken (alternatieve opdracht).

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ Lukas 10:25-37
 - ✓ Lukas 6:27-36
 - ✓ Exodus 34:5-9
 - ✓ 1 Petrus 3:8-12
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Heidelbergse Catechismus zondag 2 en 34
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 86:8
 - ✓ Psalm 103:2 en 4
 - ✓ Psalm 111:3 en 5
 - ✓ Psalm 145:3
 - ✓ Lofzang van Maria:3, 5 en 7
 - ✓ Lofzang van Zacharias:2 en 4
 - ✓ Zijn liefde zocht mij teder
 - ✓ Wees ook jij een discipel
 - ✓ Neem mijn leven, laat het Heer'
 - ✓ Jezus ga ons voor
- Gebedspunten:
 - ✓ Dank God voor Zijn barmhartige ontferming voor zondaren.
 - ✓ Dank de Heere voor het geven van Zijn Zoon; dank Jezus Christus voor het geven van Zijn leven.
 - ✓ Bid om barmhartig te zijn, met liefde en bewogenheid betrokken op de wereld om ons heen.
 - ✓ Bid voor allen die lijden, op welke manier dan ook.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

5. Wat is de betekenis van de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan?
6. Hoe kan ik een barmhartige naaste zijn?

Alternatieve (start)opdracht

- Bekijk het filmpje over het kernwoord barmhartigheid van ABC van het geloof.
- De 7 werken van barmhartigheid

De 7 werken van barmhartigheid, onder andere gebaseerd op Mattheüs 25 vers 35-36, zijn:

1. Mensen die honger hebben eten geven
2. Mensen die dorst hebben drinken geven
3. Mensen die geen kleding hebben kleding geven
4. De vreemdelingen opvangen
5. De zieken bezoeken
6. De gevangenen bezoeken
7. De doden begraven

Op welke manier kun jij de komende week één of meerdere van deze punten in de praktijk brengen?

Achtergrondinformatie

Lukas 10

Vers 25 Jezus vertelt de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan naar aanleiding van een vraag van een wetgeleerde. De vraag van deze wetgeleerde komt niet voort uit een werkelijke zorg om zijn eigen zaligheid. Het doel van deze vraag is de Heere Jezus 'verzoeken'. Hij wil 'testen' of Jezus wel een goede rabbi is. De man is dus niet echt geïnteresseerd in Jezus' prediking. Die houding bepaalt het gesprek.

Vers 26 Jezus reageert daarom met een wedervraag. Door te wijzen op de wet, maakt Jezus duidelijk dat Hij niet een geheel nieuwe leer verkondigt. Evenals de andere joden, leeft Hij naar de wetten die de Heere aan Mozes heeft gegeven.

Vers 27 De wetgeleerde geeft een samenvatting van de wet, zoals die in de boeken van Mozes al staat (Deuteronomium 6:5 en Leviticus 19:18). Dit antwoord is anders dan de vele wetten die de farizeeën hadden bedacht. Het is geen koud wetticisme, maar het spreekt van een warme, liefdevolle houding tot God en de naaste.

Vers 28-29 Jezus beaamt het antwoord. Maar de wetgeleerde is niet tevreden. Jezus heeft hem namelijk zijn eigen vraag laten beantwoorden. Zo kan hij Jezus natuurlijk niet beoordelen. De test is dus mislukt. Hij stelt daarom een tweede vraag. Deze vraag is een vraag die in die tijd onderwerp van discussie was. Naasten, zijn dat alleen de volksgenoten? Of zelfs alleen de mensen die de dienst van de Heere serieus nemen?

Lukas laat zien dat de vraag nog een tweede oorzaak heeft. Deze wetgeleerde weet niet alleen heel veel van de wet, maar probeert die ook te houden. Hij probeert dan ook in zijn dagelijkse leven de liefde voor God en de naaste tot uitdrukking te brengen. Nu Jezus zijn antwoord beaamt, ziet hij de mogelijkheid om samen met Jezus tot de conclusie te komen dat hij toch wel een godvrezende man is die het eeuwige leven niet meer kan mislopen. Het antwoord van deze wetgeleerde was nog wel zo mooi, maar uit deze vraag blijkt weer de wettische gedachte: 'ik doe vast wel genoeg'.

Vers 30 Als antwoord vertelt Jezus de gelijkenis. De weg van Jeruzalem naar Jericho was berucht vanwege het gevaar van struikrovers. De weg liep door ruig terrein, inclusief rotsen en kloven. Een ideale plek voor een overval.

Vers 31-35 Het verhaal is met een zeker spanning opgebouwd. Een priester heeft een voorbeeldfunctie in de dienst van de Heere. Hij mag zelfs voor het volk offeren. Als iemand de wet van de Heere serieus neemt, dan is hij het wel. Maar deze priester helpt niet. Hij laat de man niet slechts links liggen, maar hij gaat zelfs aan de andere kant van de weg lopen. Hij loopt er dus met een grote boog omheen. Jezus vertelt niet waarom hij de man niet helpt. Misschien wil de priester voorkomen dat hij onrein wordt en hij zijn werk in de tempel niet kan uitvoeren. Het lijkt meer voor de hand te liggen dat hij zelf ook bang is voor de struikrovers. Uiteindelijk gaat het ook niet om de reden waarom hij niet helpt. Het gaat erom dát hij, als priester van de barmhartige God, niet helpt.

De tweede man die verschijnt is een leviet. Een leviet diende ook in de tempel, maar dan als hulp van de priester. Ook van deze man mag men verwachten dat hij een helpende hand zal bieden, maar de leviet gaat eveneens met een grote boog om de gewonde heen.

Ten slotte verschijnt er een Samaritaan. De Samaritanen leven sinds de tijd van Ezra (Ezra 4) in grote onmin met de Joden. Van deze Samaritaan heeft de gewonde alleen maar een trap na te verwachten. Maar nee, juist de Samaritaan schiet te hulp, hij verbindt de verzorgt het slachtoffer en zorgt voor een goed onderkomen. Kosten noch moeiten worden gespaard.

Vers 36-37 Jezus beëindigt de gelijkenis met een vraag waarin Hij de vraag van de wetgeleerde omdraait. Het gaat niet om de vraag 'wie is mijn naaste', maar om de vraag 'hoe word ik een naaste'? De overvallen man had drie naasten kunnen hebben, maar twee van de drie bleken geen naaste te willen zijn. De wetgeleerde wilde met zijn vraag (vers 29) te weten komen wat het minimale aantal mensen is voor wie hij een naaste moet zijn. Jezus laat zien dat hij het voor het maximale aantal mensen een naaste moet zijn. De wetgeleerde wordt als het ware voor de vraag gesteld: wilt u zelfs voor Samaritanen, de mensen die u het meest verafschuwt, een naaste zijn?

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

Als jongeren het wat ingewikkeld vinden direct op zo'n vraag te reageren, kun je hen ook vooraf de vraag meegeven (evt. op papier) zodat ze wat nadenktijd hebben. Zorg er dan wel voor dat ze het niet met elkaar kunnen bespreken.

28.

- a. Hij geeft de samenvatting van de wet: God liefhebben boven alles en je naaste liefhebben als jezelf.
- b. –
- c. De Heere Jezus zegt: u hebt juist geantwoord.

- 29.
- Hij stelt een vervolgvraag: wie is dan mijn naaste? Omdat hij eigenlijk nog steeds geen antwoord van Jezus heeft gehoord, vraagt hij door. In vers 25 lees je dat hij Jezus wil verzoeken en in vers 29 staat dat hij zichzelf wil rechtvaardigen.
 - Persoonlijk.*
 - Van Hem geldt volmaakt dat die wet in Zijn hart geschreven is. Hij leeft er uit. Dat Woord van Zijn Vader is Zijn eten en drinken. Hij is gekomen om de wet te doen, te vervullen, te volbrengen.
30. De Heere Jezus stuurt de wetgeleerde eigenlijk weg met de opdracht 'Doe dit'. De twee bijbelgedeeltes laten zien dat we niet alleen naar het Woord moeten luisteren, maar het vooral ook moeten doen, in de praktijk moeten brengen.
31. –
32. –
- 33.
- Barmhartigheid betekent dat de Heere Zich ontfermt over zondaars. Het Evangelie roept ons op om barmhartig te zijn, zoals ook God barmhartig is.
 - Om barmhartig te zijn, om dat wat de Heere Jezus doet en leert in de praktijk te brengen.
 - Persoonlijk.*
34. -
- 35.
- Priester en Leviet: netjes naar de kerk gaan, doen alsof je christen bent, maar je ondertussen niet bekommeren om je naaste in nood.
Samaritaan: echt bewogen zijn met je medemens, helpen en geld geven waar je kunt, niet wegkijken maar betrokken zijn en meeleven.
Gewonde man: als jij degene bent die hulp en een ander nodig heeft, op welke manier dan ook.
 - Persoonlijk.*
 - Persoonlijk.*

Slotopdracht

-

Schets 7 – Geroepen

Mattheüs 22:1-14

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Apparatuur om het filmpje van ABC van het geloof te bekijken (alternatieve startopdracht).

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ Mattheüs 22:1-14
 - ✓ Lukas 14:16-24
 - ✓ Openbaring 22:12-21
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Dordtse Leerregels hoofdstuk 1, artikel 3, 5 en 7
 - ✓ Heidelbergse Catechismus zondag 7
 - ✓ Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 16
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 45:4 en 7
 - ✓ Psalm 33:6
 - ✓ Psalm 65:2 en 3
 - ✓ Psalm 89:2 en 9
 - ✓ Psalm 105:4 en 6
 - ✓ Psalm 16:6
 - ✓ En de Geest en de bruid zeggen: Kom
 - ✓ Al waren uw zonden als scharlaken
 - ✓ Dankt, dankt nu allen God
 - ✓ De grote dag breekt weldra aan
- Gebedspunten:
 - ✓ Bid of we tijdens deze bijeenkomst Gods stem mogen verstaan en in geloof daarop mogen antwoorden.
 - ✓ Vraag of er jongeren geroepen mogen worden voor een taak in de zending of als predikant.
 - ✓ Dank de Heere dat ook vandaag nog de nodiging om tot Hem te komen uit mag gaan.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

7. Wat betekent het om door de Heere geroepen te worden?
8. Hoe geef je aan die roeping gehoor?

Alternatieve (start)opdracht

- Nodig een predikant, student of ambtsdrager uit om iets te vertellen over de manier waarop hij geroepen is tot het ambt.
- Bekijk het filmpje bij het kernwoord roeping op ABC van het geloof.

Achtergrondinformatie

Mattheüs 22

Intro Rabbi's uit de tijd van de Heere Jezus vertelden ook gelijkenissen waarin God werd vergeleken met een Koning die een bruiloft voorbereidt voor Zijn zoon. In zo'n gelijkenis was de zoon het beeld voor Israël. In de gelijkenis van de Heere Jezus is de zoon echter het beeld voor de Heere Jezus.

Vers 1 Hij reageert met deze gelijkenis op de overpriesters en farizeeën die 'zoeken Hem te vangen' (21: 46). Deze gelijkenis heeft dus een heel specifiek adres. Na de Joden aangesproken te hebben, blijkt deze gelijkenis aan het eind ook een boodschap voor ieder mens te hebben.

Vers 2-3 Een bruiloft was in die tijd een groot feest waarvoor meerdere dagen werden uitgetrokken. Uitgenodigd worden was allereerst een grote eer. Het kon tegelijk ook moeilijk zijn om de uitnodiging te aanvaarden omdat je daardoor een aantal dagen niet je gewone werk kon doen. Maar een uitnodiging afslaan, was bijna ondenkbaar. Zo iets betekende een ongekende belediging van de gastheer. In het geval van een koning kwam daar dan ook nog de angst bij om zijn misnoegen over je af te roepen. En let op: de uitnodiging werd ruim van te voren verstuurd. Je was dus op de hoogte van de voorbereidingen voor het feest en kon jezelf er ook op voorbereiden. In de gelijkenis horen we van het moment dat de genodigden te horen krijgen: het is gereed. Het feest begint!

In deze gelijkenis gebeurt het bijna ondenkbare. De genodigden willen niet komen. Ze geven er niet eens een reden voor op.

De Heere Jezus tekent met dit beeld de reactie van Israël op Gods roepen door de profeten en priesters. Het merendeel van het volk luistert niet. Ze blijven weg zonder opgaaf van reden.

Vers 4-6 De koning zendt andere dienstknechten met een uitgebreidere uitnodiging. In kleurrijke woorden wordt de aard van het feest(maal) onder woorden gebracht. Deze reactie van de Koning is eigenlijk al onvoorstelbaar. Hoe bestaat het dat hij de mensen die hem zó afwezen, nog zó tegemoet wil komen. Hoe dan ook: ook deze uitnodiging wordt afgeslagen. De genodigden vinden hun dagelijkse bezigheden belangrijker dan het feest van de Koning. Sommigen gaan zelfs zo ver dat ze de gezonden knechten mishandelen en doden.

Hier tekent de Heere Jezus het geduld en de liefde van God de Vader. Na de periode van het Oude Testament zendt Hij de Heere Jezus. Zijn Evangelie, zoals dat gepreekt zal worden door apostelen, evangelisten e.a. is nog veel duidelijker dan Gods beloften in het Oude Testament. Maar de reactie van het Joodse volk, via hun leiders zal afwijzing zijn of desinteresse. Sommigen zullen zelfs zo ver gaan dat ze de apostelen en hun helpers en opvolgers zullen martelen en doden.

Vers 7 Het geduld van de Koning blijkt ook een grens te hebben. Bedenk daarbij dat in de oudheid gold dat een 'gezondene' meer was dan slechts een boodschapper. Een gezant vertegenwoordigde zijn zender. Wie daarom aan de gezant kwam, tastte daarmee de zender aan. In reactie op deze afwijzing zendt de koning een leger om de doodslagers te straffen en hun stad te verwoesten.

Gods toorn in de bijbel is 'gekrenkte liefde'. Met deze gelijkenis verwijst de Heere Jezus naar de vernietiging van Jeruzalem door de Romeinen in 70 na Christus. Dat is volgens de Heere Jezus straf voor de afwijzing van Hem en de manier waarop het Joodse volk is omgegaan met de verkondigers van het Evangelie. Let wel goed op: dat was geen definitieve straf. Gods toorn is gekrenkte liefde. Ook in tijden van toorn blijft God denken aan Zijn goedertierenheid (zie bijvoorbeeld Klaagliederen 3:32) Deze gelijkenis is dan niet slechts een aanzegging van het oordeel maar een aansporing het leven te zoeken in Christus.

Vers 8-10 Het 'niet waardig' zijn slaat hier op de hardnekkige afwijzing van het Evangelie. Daarmee hebben ze zichzelf '..het eeuwige leven niet waardig geoordeeld' (Handelingen 13:46). Ondanks de afwijzing van de genodigden gaat het feest door. Daar zorgt de Koning zelf voor. De dienstknechten krijgen een ander adres. De uitnodiging wordt veel ruimer. Het moet verteld worden op kruispunten (waar veel mensen langskomen). Aan iedereen die het maar horen wil en hoe hij/zij er ook voorstaat of aan toe is, mag gezegd worden: Komt, want alle dingen zijn gereed. Zó komt de feestzaal vol.

Na de afwijzing door de Joden zal het Evangelie in de hele wereld gepreekt worden. Daardoor is het ook bij ons gekomen. Deze gelijkenis mag daarom nooit een reden voor ons zijn om negatief te denken over Joden. Ons past alleen maar dankbaarheid, verwondering en vrees tegenover God en gebed voor Israël (zie Romeinen 11 en zeker de verzen 20-21).

Vers 11-14 De zaal is vol maar als de Koning de gasten inspecteert, is er een gast die opvalt omdat hij geen bruiloftskleed aan heeft. Hij wordt vriendelijk aangesproken; gevraagd naar de reden kan hij geen antwoord geven. Voor zo iemand is geen plaats bij dit feest van de Koning. Hij wordt door de dienaars gebonden en naar buiten gebracht. Geroepen zijn alleen blijkt niet genoeg te zijn.

Opeens gaat het hier niet alleen over Joden maar over ieder mens én over het laatste oordeel. Dan zal één ding beslissend zijn – zowel voor Joden als voor heidenen – en dat is: hebben we ons vertrouwen gesteld op de verdienste van Christus? Iedereen die genodigd is, weet dat die verdienste te verkrijgen is; uit genade: gratis. Wie toch zonder bruiloftskleed denkt binnen te kunnen gaan, zal daarom 'verstommen' als de Koning vraagt waarom hij dat 'kleed' nog niet draagt. Wat dan rest is slechts de hel; voor eeuwig weggedaan zijn uit Gods tegenwoordigheid. Wening en tandengeknars wijst op zelfmedelijden en verbittering; in de hel is er het ultieme lijden.

Vers 14 wijst op de velen die Gods roepstem afwijzen en is een ernstige aansporing om Gods roepstem ter harte te nemen.

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

-

1. *Persoonlijk.*
2. –
3.
 - a. Zij zijn als die eerste genodigden die uiteindelijk niet naar de bruiloft komen. De Heere Jezus wil hen hier waarschuwen: leg de boodschap toch niet naast je neer!
 - b. In de mensen die later mogen komen. Ook zij worden genodigd en moeten aan die roepstem op de goede wijze gehoor geven.
 - c. *Persoonlijk.*
4.
 - a. Ze willen niet bij de Heere Jezus komen, ze hebben Hem niet nodig. Ze denken zichzelf te kunnen redden. Ze hebben geen Verlosser nodig.
 - b. –
5.
 - a. God de Vader.
 - b. *Persoonlijk.*
 - c. *Goed om hier met elkaar over door te spreken. Past Gods toorn in ons godsbeeld? Of moeten we ons hierin laten corrigeren? Belangrijk om onze ideeën eerlijk naast de Bijbel te leggen!*
6. Op www.nederlandse-geloofsbelijdenis.nl vind je de tekst van de NGB, en ook een weergave in hedendaagse taal.
7.
 - a. Dat is een grote zegen waar we God voor mogen danken!
 - b. Het is verdrietig dat zij het Evangelie verworpen hebben, maar tegelijk was dat de manier waarop de Heere ook de heidenen heeft willen bereiken. En nu hebben wij de opdracht om de Joden jaloers te maken en hen zo terug te brengen bij de Messias.
 - c. Zij horen er helemaal bij. Het is het volk van Gods eerste liefde. De Heere laat Zijn volk niet los. Er staan nog grote, rijke beloften voor dit volk open.
 - d. Om voor hen te bidden, dat hun ogen geopend worden en ze tot geloof komen.
8. *Persoonlijk.*
9.
 - a. *Persoonlijk.*
 - b. Dan komt de uitverkiezing als een ‘mal’ over deze gelijkenis te liggen. Dan zou je nog kunnen gaan twifelen aan de roeping: is die roeping dan wel echt voor mij?
 - c. We mogen niet bij de uitverkiezing beginnen. Dan ga je je afvragen of je wel uitverkoren bent voordat je je bekeert. Maar de Heere roept je op tot Hem te komen. Dat is de

nodiging, daarmee moet je aan de slag gaan. En als je daar dan mee bezig bent, kom je er wel achter dat je uit jezelf niet kunt komen. Dat je de Heere nodig hebt om tot Hem te komen. Dan ga je Hem daarom bidden, en dan wil de Heere je Zijn Geest geven Die je hart vernieuwt en je wil zo verandert dat je gaat willen. En dan helemaal achteraf mag je dan ook weten: ja, ik ben uitverkoren. Als de Heere nu in mij werkt, als ik tot Hem gekomen ben, dan betekent dat dat de Heere mij al van eeuwigheid af op het oog heeft. En dan wordt de uitverkiezing een troost: het ligt niet in mij, in mijn komen, in mijn geloven. Het ligt vast in God!

d. *Persoonlijk.*

Slotopdracht

Een mooie afsluitende opdracht om terug te kijken op het geheel van de Handreiking.